

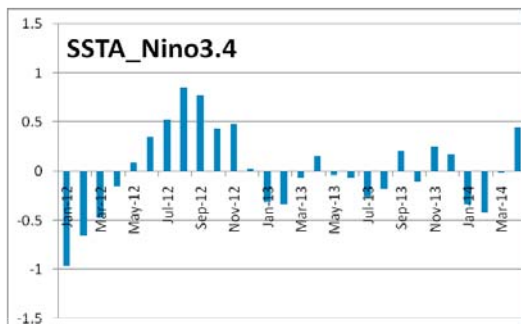
DỰ BÁO KHÍ HẬU MÙA HÈ NĂM 2014 TRÊN KHU VỰC VIỆT NAM

Nguyễn Đăng Mậu, Đào Thị Thúy - Viện Khoa học Khí tượng Thủy văn và Môi trường

Trên cơ sở tổng hợp các kết quả từ các Trung tâm dự báo lớn trên thế giới, kết quả dự báo của Viện Khoa học Khí tượng Thủy văn và Môi trường và số liệu thống kê trung bình nhiều năm (TBNN), bài báo đưa ra một số nhận định về điều kiện khí hậu mùa hè năm 2014 trên khu vực Việt Nam. Một số nhận định của chúng tôi đối với khí hậu mùa hè năm 2014 như sau: ENSO có khả năng tiếp tục duy trì ở trạng thái trung gian trong mùa hè (nghiêng về pha nóng) và có thể xuất hiện hiện tượng El Nino vào các tháng cuối năm; Nhiệt độ có khả năng cận đến vượt chuẩn trên hầu hết diện tích cả nước; Lượng mưa có khả năng hụt chuẩn trên đa phần diện tích cả nước; Số lượng xoáy thuận nhiệt đới ảnh hưởng đến nước ta trong năm 2014 vào khoảng từ 5 đến 6 cơn.

1. Hoạt động của ENSO

Điều kiện trung gian của ENSO đã tồn tại trên khu vực xích đạo Thái Bình Dương kể từ đầu năm 2012 đến nay (hình 1) [2, 3]. SSTA tại khu vực Nino3.4 đã dịch chuyển khá nhanh trong các tháng đầu năm 2014, với giá trị trung bình tháng 1 vào

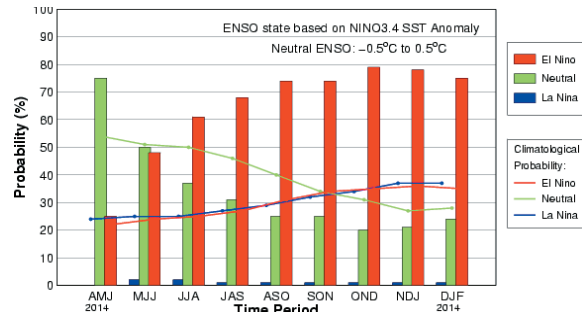
Hình 1. Diễn biến SSTA tại khu vực Nino3.4. Nguồn: IRI/CPC, 4/2014

2. Dự báo khí hậu mùa hè năm 2014

ENSO đang nghiêng về phía pha nóng, nên hoạt động của gió mùa (gió mùa mùa hè và gió mùa mùa đông) trên khu vực Đông Á, cũng như ở Việt Nam có khả năng yếu hơn TBNN, nên nhiệt độ mùa hè và các tháng cuối năm 2014, đặc biệt là các tháng mùa đông sẽ cao hơn TBNN, còn lượng mưa giảm so với TBNN.

Nhiệt độ có khả năng hụt chuẩn ở một phần diện tích thuộc khu vực Đông Bắc, Thừa Thiên Huế, Kon Tum, Gia Lai, Đắk Lắk, Phú Yên và Khánh Hòa với xác suất từ 66 - 77%. Khả năng cận đến vượt

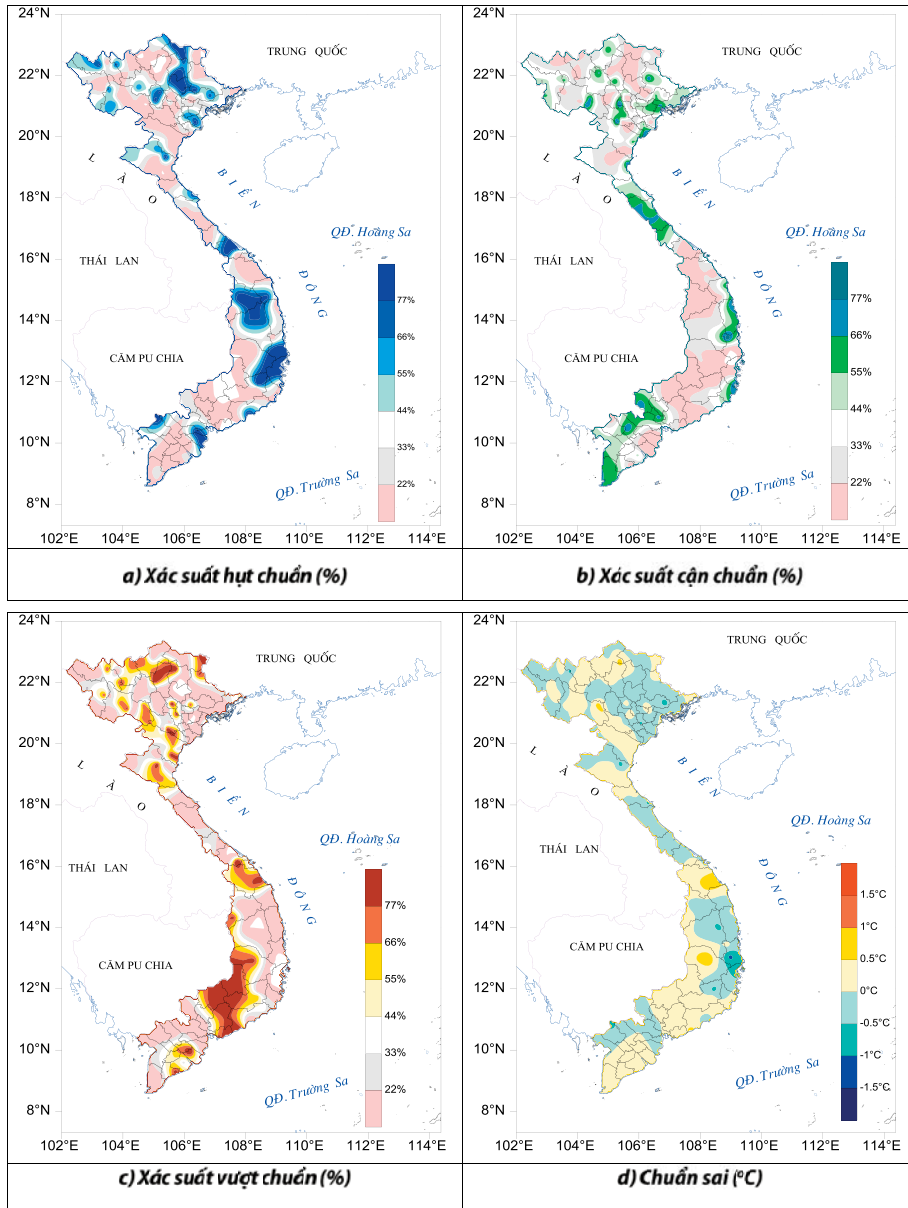
khoảng $-0,33^{\circ}\text{C}$ tăng lên đến $0,45^{\circ}\text{C}$ vào tháng 4. Điều kiện trung gian của ENSO phù hợp với các bản tin dự báo của các trung tâm dự báo lớn trên thế giới [2, 3, 4, 5, 6]. Xác suất xuất hiện El Nino tăng dần về các tháng cuối năm, từ 61% trong mùa hè rồi tăng đến 70% vào mùa đông (hình 2) [2, 3].

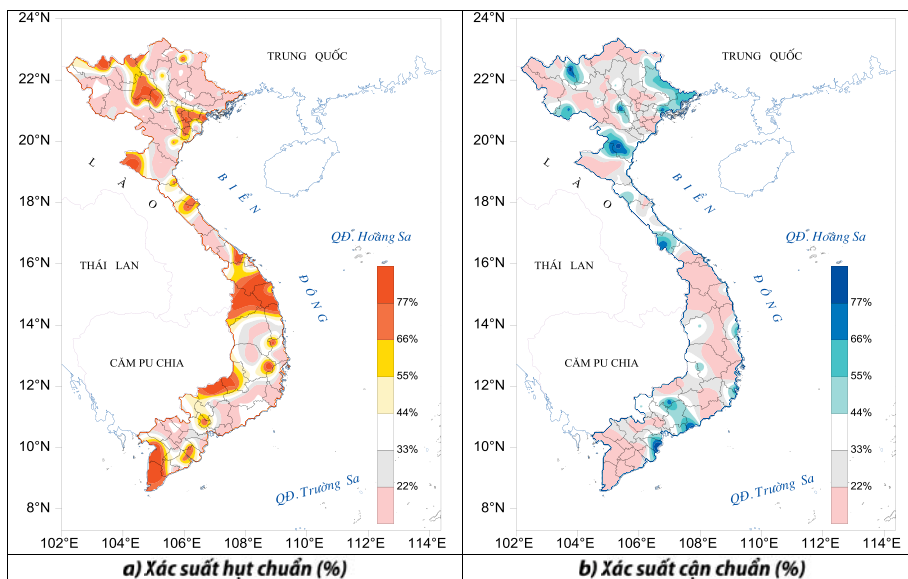
Hình 2. Dự ENSO của IRI, thời điểm phát bản tin vào giữa tháng 4/2014. Nguồn: IRI/CPC, 4/2014

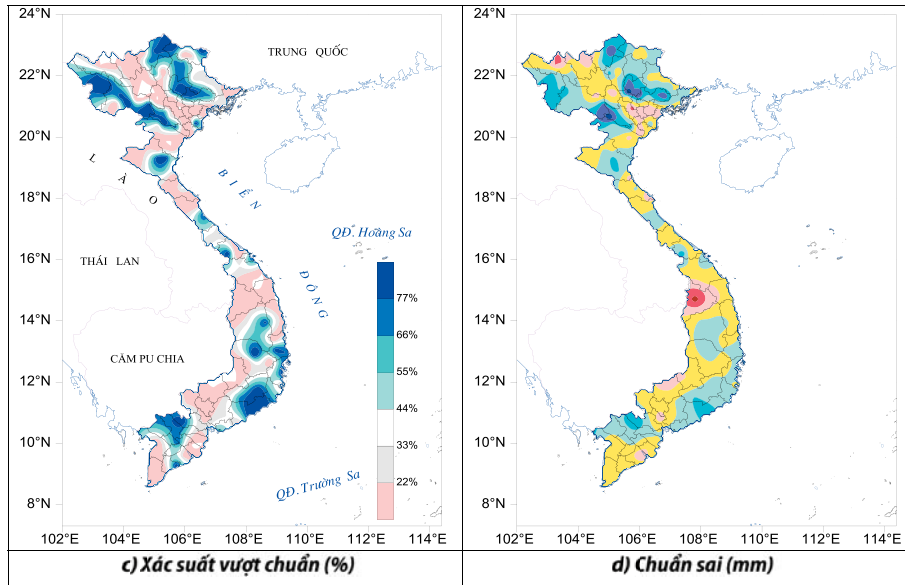
chuẩn của nhiệt độ có thể xảy ra ở các khu vực còn lại. Đáng chú ý, khả năng vượt chuẩn của nhiệt độ với xác suất khá cao ở khu vực Nam Tây Nguyên. Tuy nhiên, thực tế chuẩn sai nhiệt độ tại các khu vực trên quy mô cả nước là không lớn, chỉ từ $-0,5$ đến $0,5^{\circ}\text{C}$ (Hình 3).

Đối với lượng mưa mùa hè năm 2014, khả năng hụt chuẩn có thể xảy ra trên đa phần diện tích cả nước với xác suất từ 55 - 77%. Khả năng cận đến vượt chuẩn của lượng mưa có thể xảy ra trên một phần diện tích Bắc Bộ với xác suất từ 55 - 77% (Hình 4).

Hình 3. Dự báo xác suất (a,b,c) và chuẩn sai (d) nhiệt độ mùa 3 tháng 6, 7, 8 năm 2014

Hình 4. Dự báo xác suất (a,b,c) và chuẩn sai (d) lượng mưa mùa 3 tháng 6, 7, 8 năm 2014

4. Kết luận

Qua những phân tích ở trên có thể rút ra một số nhận xét chính về diễn biến của khí hậu ở Việt Nam trong mùa hè năm 2014 như sau:

- Khả năng vượt chuẩn của nhiệt độ sẽ xảy ra trong những tháng mùa hè năm 2014;
- Có nhiều khả năng lượng mưa trong các tháng mùa hè năm 2014 sẽ ở mức thấp hơn so với trung bình;
- Khả năng hoạt động của XTNĐ và KKL trong năm 2014 là: số XTNĐ hoạt động trên khu vực Biển Đông có khoảng 11 ± 2 XTNĐ và số XTNĐ ảnh hưởng đến Việt Nam là khoảng 5 đến 6 cơn. Số đợt KKL ảnh hưởng tới nước ta trong năm 2014/2015 sẽ ở mức thấp hơn đến xấp xỉ trung bình thời kỳ chuẩn;
- Do nhận định ENSO có khả năng nghiêng về phía pha nóng (El Niño) trong những tháng cuối năm 2014 nên nhiều khả năng nhiệt độ sẽ cao hơn

khá nhiều so với trung bình và lượng mưa cũng có khả năng thấp hơn trung bình. Tình trạng thiếu nước dẫn đến khô hạn có thể xảy ra từ cục bộ đến diện rộng trên nhiều khu vực ở Việt Nam.

Việc dự báo khí hậu năm là một vấn đề không đơn giản nhất là ở một nước chưa có điều kiện nghiên cứu như nước ta. Trên đây mới chỉ là một số nhận định ban đầu dựa trên cơ sở cập nhật những thông tin dự báo của khu vực và thế giới đến tháng 5/2012, kết hợp với những phân tích sơ bộ của chúng tôi.

(* Trong nội dung báo cáo này, dãy số liệu khí hậu thời kỳ 1971-2000 được coi là dãy số liệu thời kỳ chuẩn (TKC). Giá trị trung bình của các yếu tố khí hậu TKC gọi là "chuẩn" của yếu tố khí hậu)

Lời cảm ơn. Bài báo hoàn thành nhờ sự trợ giúp từ đề tài cấp Bộ "Nghiên cứu dự báo hoạt động của gió mùa mùa hè trên khu vực Việt Nam bằng mô hình động lực" thuộc Chương trình TNMT.05/10-15.

Tài liệu tham khảo

1. Viện Khoa học Khoa học Khí tượng Thủy văn và Môi trường. <http://www.imh.ac.vn>.
2. http://www.cpc.ncep.noaa.gov/products/analysis_monitoring/enso_advisory/.
3. <http://iri.columbia.edu/our-expertise/climate/forecasts/enso/>.
4. <http://www.bom.gov.au/climate/ahead/ENSO-summary.shtml>.
5. <http://ds.data.jma.go.jp/tcc/tcc/products/clisys/highlights/index.html>.
6. http://ecmwf.int/products/forecasts/d/charts/seasonal/forecast/seasonal_range_forecast.
7. <http://www.tropicalstormrisk.com/>.